

Verslag Online Vragenuurtje 16 september 2025**Datum**

1 oktober 2025

Con

info@nvao.net

AGENDA

Tijdens het Online Vragenuurtje op dinsdag 16 september jl. zijn de volgende onderwerpen aan bod gekomen:

- Uitvoeringsregels;
- Notitie afbouwregeling;
- Besluiten en rapporten database;
- 2 + 2 systematiek;
- Voertaal.

VERSLAG**1. Uitvoeringsregels**

Op basis van de oude uitvoeringsregels is een Engelstalige versie opgesteld. Deze zal in de komende periode worden aangepast aan de nieuwe regels. Daarnaast wordt gewerkt aan een overgangsregeling voor de panelsamenstelling. Het voorstel is dat de panels die in voorbereiding zijn voor de beoordeling van opleidingen met inleverdatum 1 mei 2026 doorgaan volgens de regels die in september 2024 zijn vastgesteld. Voor opleidingen met inleverdatum 1 november 2026 gelden de regels van september 2025. Mocht dit tot knelpunten leiden, dan kan hierover apart overleg worden gevoerd.

De NVAO benadrukte dat de aanpassingen in de uitvoeringsregels vooral een explicitering zijn van bestaande afspraken. Er is dus geen sprake van grote vernieuwingen, met uitzondering van de regels rond onafhankelijkheid. Deze regels zijn aangescherpt en worden nadrukkelijk ondersteund door het bestuur. Onafhankelijkheid is cruciaal, omdat de betrouwbaarheid van beoordelingen onder externe druk staat. Indien de onafhankelijkheid ter discussie komt, wordt het fundament van het peer-reviewstelsel ondermijnd en dreigt het vertrouwen in het beoordelingssysteem weg te vallen. Hoewel dit strenge eisen met

zich meebrengt, vindt de NVAO dit noodzakelijk om de maatschappelijke waarde van onafhankelijke beoordelingen te waarborgen.

1.1 Terminologie: specialisaties, afstudeerrichtingen en tracks

Er werd gevraagd naar de definities van specialisaties en afstudeerrichtingen, en of deze begrippen synoniem zijn. Daarnaast was er onduidelijkheid over het gebruik van de termen tracks en programma's.

De NVAO gaf aan dat er een begrippenlijst met vertalingen zal worden opgesteld. In het algemeen is het advies om te spreken van specialisaties en afstudeerrichtingen. Het verschil is dat een specialisatie wordt vermeld op het diploma supplement, terwijl een afstudeerrichting een aparte stroming is met een eigen eindwerk. Instellingen mogen hierin hun eigen terminologie gebruiken, zolang dit duidelijk is voor het panel. Alleen in het geval van gezamenlijk onderwijs (joint programmes) is de term tracks nog van toepassing, omdat dit internationaal gangbaar is. De term traject is voorbehouden aan anderstalige opleidingen conform de Wet internationalisering in balans.

1.2 Naamgeving van opleidingen

In het accreditatiebesluit wordt de naam van de opleiding vastgesteld door de NVAO. Deze naam wordt geregistreerd in RIO en geldt in Nederland, ook als deze Engelstalig is. Daarnaast is er een veld voor een internationale naam. De instelling heeft volledige vrijheid om de internationale naam te bepalen. Soms vraagt een instelling advies aan de NVAO bij het vaststellen van deze internationale naam, maar dit is niet verplicht.

1.3 Vrije keuzeruimte

Een vraag werd gesteld over de passage waarin staat dat de vrije keuzeruimte "in dienst moet staan van het behalen van de beoogde leerresultaten". Wat betekent dit precies en welke rol heeft de examencommissie hierbij?

De NVAO lichtte toe dat opleidingen in de regel tot 30 EC (en soms meer) aan keuzeruimte kunnen bieden. Het uitgangspunt is dat het totale programma, inclusief de vrije ruimte, moet optellen tot het behalen van de leerresultaten van de opleiding. De examencommissie speelt hierbij een sleutelrol: zij moet kunnen bevestigen dat het eindniveau is behaald, ongeacht de keuzes van individuele studenten. De NVAO beoordeelt het programma zoals dat door de instelling is ontworpen en vastgesteld. Zodra een student een diploma ontvangt, gaat de NVAO ervan uit dat dit diploma rechtsgeldig is, omdat de examencommissie heeft bevestigd dat de leerresultaten zijn bereikt.

1.4 Voorlichting en werving nieuwe opleidingen

Tot slot kwam de vraag aan de orde of instellingen al voorlichting mogen geven over een nieuwe opleiding voordat er een positief paneladvies of accreditatiebesluit ligt.

De NVAO gaf aan dat werving pas mag starten nadat de opleiding is geaccrediteerd en in RIO geregistreerd staat. Voorlichting daarentegen ligt op de grens: een vooraankondiging is mogelijk, mits dit zorgvuldig gebeurt. Instellingen moeten vermijden dat er valse verwachtingen bij studenten worden gewekt. Het is dus belangrijk om transparant te zijn en duidelijk te maken dat de opleiding nog niet is geaccrediteerd.

2. Notitie afbouw

De NVAO en de Inspectie van het Onderwijs hebben een notitie opgesteld over het afbouwen van opleidingen en de daarbij horende zorgplicht voor studenten. Deze notitie moet nog verder besproken worden, maar er komen nu al veel vragen binnen bij de NVAO. De belangrijkste vraag is of bij opleidingen in afbouw nog een volledige visitatie nodig is. Dit blijkt sterk afhankelijk van de situatie, zoals het aantal studenten dat nog staat ingeschreven en het aantal cohorten dat actief blijft nadat de instroom stopt.

Het voorstel van de NVAO is dat instellingen een plan indienen, op basis waarvan afspraken gemaakt kunnen worden over de wijze van visitatie. In gevallen waarin een opleiding feitelijk geen toekomst meer heeft, lijkt een volledige visitatie met peers die naar de toekomst kijken niet passend. Hiervoor bestaat nu nog geen protocol, maar de NVAO wil deze mogelijkheid wel creëren.

Tegelijkertijd zijn er situaties die ingewikkeld blijven, zoals opleidingen die failliet gaan of instellingen die door financiële druk geen docententeam meer kunnen behouden. In zulke gevallen is het van belang dat duidelijk wordt hoe de rechten van studenten gewaarborgd blijven. De NVAO wil hierover op korte termijn in gesprek met koepelorganisaties, zodat gezamenlijk een werkbare aanpak kan worden ontwikkeld.

3. Besluiten en rapporten database

De NVAO heeft een nieuwe besluiten- en rapportenpagina ontwikkeld om de vindbaarheid van documenten te verbeteren. Op de huidige website zijn besluiten en rapporten niet altijd gemakkelijk terug te vinden en bevatten de gegevens soms fouten die lastig te corrigeren zijn. De nieuwe pagina, die voorlopig losstaat van de bestaande site, biedt duidelijke zoek- en filtermogelijkheden en zal bij livegang automatisch worden doorgelinkt.

Voorafgaand aan de livegang, die over ongeveer twee maanden gepland staat, krijgen instellingen en koepelorganisaties de gelegenheid om de database te controleren. Zij wordt gevraagd na te gaan of alle opleidingen en documenten correct zijn weergegeven en eventuele fouten, zoals verkeerde graden of studieduur, te melden. Ook ontbrekende of relevante zaken kunnen worden doorgegeven.

Daarnaast introduceert de NVAO een nieuwe opleidingscode. Dit unieke nummer blijft ongewijzigd bij naamswijzigingen en zorgt voor een consistent en betrouwbaar overzicht in de database. De code is in eerste instantie bedoeld voor actieve opleidingen, maar zal later ook worden toegepast op historische opleidingen. Hoewel deze code nog niet in RIO wordt opgenomen, gebruikt de NVAO hem wel intern en in de communicatie om de historie van opleidingen beter te kunnen volgen.

4. 2 + 2 systematiek

De NVAO heeft toegelicht dat de zogenoemde 2+2 systematiek, twee jaar associate degree gevolgd door twee jaar bachelor, in de praktijk niet is toegestaan. Hoewel dit niet expliciet in de wet verboden staat, maken andere bepalingen duidelijk dat een bacheloropleiding altijd vier jaar (240 EC) moet duren en ook zo wordt beoordeeld. Het is wel mogelijk om studenten met een associate degree in te laten stromen en vrijstellingen te verlenen, maar een bacheloropleiding mag niet als verkorte tweejarige variant worden geprogrammeerd. De NVAO benadrukte dat instellingen hier voorzichtig mee moeten omgaan, omdat dit tot problemen kan leiden. Over dit onderwerp wordt nader overleg gevoerd met de Vereniging Hogescholen, OCW en de Inspectie, mede omdat deze constructie in wervingsuitingen gebruikt wordt.

Daarnaast kwam de vraag aan de orde of het mogelijk is om binnen twee jaar zowel een eenjarige als een tweejarige master te behalen. De NVAO gaf aan deze constructie in de

praktijk nog niet is tegengekomen, maar wel bezwaren te hebben tegen het adverteren hiervan richting studenten. Het betreft immers twee verschillende opleidingen. In theorie kan een examencommissie vrijstellingen toekennen waardoor een student na een eenjarige master alsnog de tweejarige variant kan behalen. Dit is juridisch mogelijk. Het is bovendien niet toegestaan om bij werving de suggestie te wekken dat studenten automatisch twee diploma's kunnen behalen binnen één traject.

5. Voertaal

De aankomende Wet internationalisering in balans zal alleen van toepassing zijn op nieuwe opleidingen, niet op bestaande. Desondanks ontvangt de NVAO regelmatig vragen van instellingen die de voertaal van een bestaande opleiding willen wijzigen. Dit blijkt complex te zijn, omdat meerdere factoren een rol spelen: de gekozen voertaal zelf, de samenstelling en taalvaardigheid van het docententeam en de voorwaarden die aan de opleiding worden gesteld.

Een wijziging van Engels naar Nederlands is doorgaans mogelijk, mits de leerresultaten van de opleiding niet veranderen en de medezeggenschapsorganen hiermee instemmen. Tijdens de eerstvolgende visitatie wordt beoordeeld of de leeromgeving, toetsing en het gebruikte materiaal nog steeds aansluiten bij de gekozen voertaal. Ook moet het docententeam de nieuwe voertaal voldoende beheersen. Een wijziging van Nederlands naar Engels ligt ingewikkelder, onder meer vanwege de mogelijke koppeling met een macrodoelmatigheidsbesluit. Vooralsnog voert de NVAO geen extra controles uit bij een wijziging van de voertaal, maar dit aspect komt wel nadrukkelijk terug in visitaties.

6. Vragen

Zijn er naar aanleiding van dit verslag vragen? Stuur een bericht naar info@nvao.net.